

De Algemene Verordening
Gegevensbescherming bij
MKB-ondernemingen in de
financiële sector.

Afstudeerwerkstuk

**Algemene
Verordening
Gegevensbescherming**

Cynthia Kolsteeg

4BPB

AAFW

Afstudeerwerkstuk

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Auteur:

Cynthia Kolsteeg
Gitaarstraat 53
1312 PS Almere
06-49770811
Cynthia@kolsteeg.nl

Onderwijsinstelling:

Aeres Hogeschool, Hippische Bedrijfskunde
De Drieslag 4
8251 JZ Dronten

Datum:

31 mei 2018

Afstudeerdocent:

Meneer H. van der Werf

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerwerkstuk welke ik heb gemaakt voor mijn afstudeerwerkstuk als afronding van de afstudeerfase van de opleiding Hippijsche Bedrijfskunde aan de Aeres Hogeschool Dronten.

Dit onderzoek gaat over de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het doel van dit onderzoek is, het aantonen welke kennis er op dit moment ontbreekt met betrekking tot de AVG-wetgeving bij MKB-ondernemingen in de financiële sector. Deze kennis kan na het onderzoek worden overgedragen aan AVG adviseurs, zo kunnen zij deze ondernemingen gerichter adviseren.

Mijn interesse voor dit onderwerp komt voort vanuit een voorlichting die ik gevolgd heb. Dit was om een algemeen beeld te krijgen over deze wetgeving. Omdat ik zelf in de financiële dienstverlening werk en stage heb gelopen is mijn interesse op de deze doelgroep gevallen.

Dit rapport is opgesteld voor AVG-adviseurs die hierdoor een beter beeld krijgen van de MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening. Zij kunnen de uitslag gebruiken om hun dienstverlening te kunnen verbeteren.

Ik wil Herman van der Werf bedanken voor de goede begeleiding die ik heb gekregen tijdens de totstandkoming van dit rapport.

Cynthia Kolsteeg

Inhoud

Voorwoord	2
Nederlandse samenvatting	5
English summary	6
1. Inleiding	7
1.1. De Algemene Verordening Gegevensbescherming.....	7
1.2. Probleembeschrijving en aanleiding	10
1.2.1. Welke informatie bij AVG-adviseurs mist er om gericht MKB-ondernemingen in de financiële sector te kunnen adviseren?	13
1.3. Hoofdvraag en deelvragen	13
1.4. Doelstelling.....	13
2. Aanpak (materiaal en methode)	14
2.1. Proefopzet	14
2.2. Materiaal en methode.....	15
2.2.1. Deelvraag 1: Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG-wetgeving?.....	15
2.2.2. Deelvraag 2: Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?	15
2.2.3. Deelvraag 3: In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?	16
3. Resultaten.....	17
3.1. Algemene informatie.....	17
3.2. Resultaat deelvraag 1	19
3.3. Resultaat deelvraag 2	21
3.4. Resultaat deelvraag 3	23
4. Discussie	25
5. Conclusies en aanbevelingen	28
5.1. Aanbeveling.....	30
Bibliografie	31

Bijlagen	34
Bijlage I Belangrijkste wijzigingen Wbp en AVG	35
Bijlage II Stappen die doorlopen moeten worden voor de AVG	36
Bijlage III Enquête	39
Bijlage IV Data enquête	42

Nederlandse samenvatting

De Algemene Verordening Gegevensbescherming is een actueel onderwerp. Elke onderneming die persoonsgegevens verwerkt van natuurlijke personen binnen de EU moet hieraan voldoen.

In dit rapport wordt er onderzoek gedaan naar de kennis die ontbreekt bij het invoeren van de AVG-wetgeving, bij ondernemingen in het MKB in de sector financiële dienstverlening. De hoofdvraag luid daarom: *“Op welke aspecten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming kunnen AVG-adviseurs hun dienstverlening richting MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening het beste richten?”*

Om een antwoord op deze vraag te krijgen zijn er deelvragen gemaakt en is er een enquête uitgezet. Op de enquête is er een respons van 104 ingevulde enquêtes gekomen. Na de analyse van de resultaten op de enquête zijn de deelvragen beantwoord waarmee de hoofdvraag beantwoord zal worden.

Uit de resultaten van de enquête is te zien dat een groot deel van de ondernemers wel al bezig is met de wetgeving, maar nog niet klaar voor de wetgeving is. Ruim een kwart van de ondernemingen (33,7%) is al helemaal klaar voor de wetgeving. Daarnaast is er een klein percentage die nog niks gedaan heeft met de wetgeving.

Te zien is dat de meeste ondernemingen de informatie van internet halen en een klein percentage de informatie via een AVG-adviseur heeft. Het merendeel van de ondernemingen heeft dan ook geen AVG-adviseur ingeschakeld. Dit hebben zij niet gedaan omdat, ze zelf voldoende van de wetgeving af weten, een AVG-adviseur te duur vinden of niet weten welke AVG-adviseur bij de onderneming past.

De conclusie van het onderzoek is dat AVG-adviseurs meer workshops zouden moeten gaan geven gericht op de MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening. Dit is minder kostbaar voor kleine ondernemingen dan een AVG-adviseur inschakelen alleen voor de eigen onderneming. Daarnaast zouden er speciale pakketten en tools aangeboden kunnen gaan worden specifiek gericht op de onderneming soort en grootte.

English summary

The General Data Protection Regulation is a very topical issue. Every company that processes personal data of natural persons within the EU must comply.

In this report, the research has been done to the knowledge that is missing when entering the GDPR-laws, with small and medium-sized enterprises in the financial services sector. The main question is: “On what aspects from the General data protection regulation can GDPR-advisors their service towards small and medium-sized enterprises in the financial services industry the best focus? “

To answer this question there are part questions and a survey. To the survey there is a response rate of 104 completed surveys. After the analysis of the results to the survey are the questions answered that the main question will be answered.

The results of the survey is to see that a large part of the entrepreneurs already is busy with legislation, but not yet ready for the legislation. More than a quarter of the companies (33.7%) is already all set for the legislation. In addition, there is a small percentage who still has done nothing with the legislation.

To see is that most companies get the information from the internet and a small percentage of the information via a GDPR-Advisor. Most of the enterprises has no GDPR-advisor enabled. This they have not done because, they know enough of the legislation itself, an GDPR find too expensive or don't know which GDPR-advisor at the company shall apply.

The conclusion of the research is that GDPR-advisors should go give more workshops focused on the small and medium-sized enterprises in the financial services sector. This is less costly for small businesses than enable an GDPR-advisor only for the own enterprise. In addition special packages and tools offered can go be targeted specifically at the company type and size.

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er een uitleg gegeven over wat de wetgeving inhoudt en welk vraagstuk er onderzocht gaat worden.

1.1. De Algemene Verordening Gegevensbescherming

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is de opvolgende wetgeving van de Nederlandse Wet Bescherming Persoonsgegevens ook wel de Wbp genoemd. Het doel van de wetgeving is om natuurlijke personen te beschermen in verband met de verwerking van hun gegevens en het vrij verkeer van de persoonsgegevens binnen de EU. De AVG is een Europese wetgeving die de bescherming van het grondrecht bescherming persoonsgegevens regelt. De AVG regelt een rechtmatige en zorgvuldige omgang met betrekking tot persoonsgegevens (Schermer, Hagenauw, & Falot, 8 januari 2018). De AVG definieert persoonsgegevens als alle informatie die een natuurlijk persoon identificeert. En met alle informatie wordt daadwerkelijk ook echt alle informatie bedoeld. Alle informatie die tot een natuurlijk persoon leid vallen hieronder, dit kan ook weefselmateriaal zijn. Ook voor sommige bedrijven is er soms sprake van persoonsgegevens. Dit is het geval als het om een eenmanszaak, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap of maatschap gaat. Wanneer onbekend is om wat voor bedrijf het gaat moet er vanuit gegaan worden dat het om persoonsgegevens gaat (Versmissen, Terstegge, & Natalja, 2017).

De AVG is voor alle bedrijven en organisaties die persoonsgegevens verwerken en vastleggen van personen binnen de EU, Noorwegen, IJsland of Liechtenstein. Alle bedrijven en organisaties die namelijk in de EER vallen moeten hieraan voldoen. De EER staat voor Europese Economische Ruimte, veel EU-verordeningen zijn daar ook van toepassing. Dit kunnen ook organisaties zijn die niet in de EU gevestigd zijn maar wel persoonsgegevens verwerkt van personen uit de EU (Versmissen, Terstegge, & Natalja, 2017). Ook MKB-ondernemingen moeten voldoen aan deze wetgeving. De toepassing van de wetgeving is namelijk niet afhankelijk van het type bedrijf maar van de aard van de activiteiten binnen het bedrijf en hoe groot deze risico's zijn. Bedrijven met minder dan 250 werknemers hoeven geen register van de verwerkingsactiviteiten bij te houden. Maar wanneer zij regelmatig persoonsgegevens verwerken moet dit wel gedaan worden. Bij bedrijven binnen de financiële dienstverlening is de verwerking van persoonsgegevens een veelvoorkomende activiteit (Europese Commissie, Z.d.).

Vanaf 1995 regelt de Wbp de privacy van personen, maar tussen 1995 en nu is er een hoop veranderd. Er is veel meer dataverkeer en de technologie ontwikkelt zich erg snel. Hierdoor worden er ook steeds meer gegevens verzameld en gedeeld. Volgens de Europese Commissie was daarom de wetgeving aan vernieuwing toe. In 2012 is daarom de AVG voorgesteld door de Commissie. In 2016 is de definitieve versie goedgekeurd, vanaf 25 mei 2016 is de wetgeving dan ook in werking getreden. Er is twee jaar gegeven om te voldoen aan de wetgeving, de AVG zal daarom pas gehandhaafd worden vanaf 25 mei 2018 (Europa Decentraal, Z.d.). Er zijn een aantal grote veranderingen die de AVG met zich meebrengt voor organisaties ten opzichte van de Wbp. De grootste verschillen zijn uitgebreid omschreven in bijlage I.

Hieronder in figuur één vindt u een overzicht met een korte omschrijving van de grootste veranderingen.

	Wbp* (huidige wetgeving)	AVG (vanaf 25 mei 2018)
 RECHTEN BETROKKENEN	Beperkte rechten	Uitbreiding en verdieping van de rechten met recht op vergetelheid en recht op overdraagbaarheid
 BEVEILIGING PERSOONS-GEGEVENS	Beveiliging moet 'voldoende' zijn	Strengere maatregelen, zoals specifieke vereisten omtrent versleuteling van persoonsgegevens
 BOETES	Boete van max. € 820.000 of 10% jaaromzet	Boete van max. € 20.000.000 of 4% wereldwijde omzet
 BIJZONDERE PERSOONS-GEGEVENS	Extra gevoelige persoonsgegevens (onder andere godsdienst, politieke gezindheid, en strafrechtelijke persoonsgegevens) mogen niet zomaar verwerkt worden	DNA wordt specifiek opgenomen. Biometrische gegevens worden ook gezien als gevoelige gegevens
 FUNCTIONARIS VOOR GEGEVENS-BESCHERMING	Functie is toegelicht, maar is geen verplichting	Wordt verplicht voor overheidsorganisaties en organisaties met grootschalige verwerking van persoonsgegevens
 GEGEVENS-BESCHERMINGS-EFFECT-BEOORDELING	Geen specifieke vereisten	Verplicht wanneer hoge risico's zijn verbonden aan verwerking van persoonsgegevens

*Wet bescherming persoonsgegevens

Figuur 1. Veranderingen van de Wbp ten opzichte van de AVG voor organisaties. Overgenomen van KPMG, 2018. (<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/nl/pdf/2018/advisory/weten-is-willen.pdf>)

Ondernemingen moeten zich goed voorbereiden op de wetgeving, er zijn diverse stappen die doorlopen moeten worden om tot een goed beleid binnen een organisatie te komen. De onderstaande stappen zijn in bijlage II uitgebreid omschreven.

Stap 1: Bewustwording

Stap 2: Rechten van betrokkenen

Stap 3: Overzicht verwerkingen

Stap 4: Data protection impact assessment (DPIA)

Stap 5: Privacy by design en privacy by default

Stap 6: Functionaris voor de gegevensbescherming

Stap 7: Meldplicht datalekken

Stap 8: Verwerkersovereenkomsten

Stap 9: Leidende toezichthouder

Stap 10: Toestemming

Naast deze stappen is het van belang om een privacy statement op te maken. Cliënten en bezoekers moeten namelijk geïnformeerd worden over welke privacygevoelige gegevens de onderneming

verzamelt en met welk doel. Cliënten moeten de privacy statement gemakkelijk kunnen vinden. Het is daarom verstandig om deze op een website te plaatsen, cliënten kunnen hier dan gemakkelijk bij (ICT Recht, Z.d.).

Een privacyverklaring op een website is verplicht wanneer een website persoonsgegevens verzamelt. Dit kan zijn door middel van een contactformulier, het inschrijven voor een nieuwsbrief en dergelijke. Wanneer een onderneming geen privacyverklaring op de website heeft en dit wel moet is er een grote kans op een hoge boete (Gielen Juridisch Advies, 2016).

De gevolgen van de AVG-wetgeving verschillen voor ondernemingen per type onderneming. Hoe groter de onderneming hoe groter de gevolgen voor de AVG zijn. Voor ondernemingen binnen het MKB zijn de gevolgen dan ook wat kleiner. Niet alle stappen zullen moeten worden doorgevoerd in de organisatie. Het belangrijkste is om een overzicht te maken van alle persoonsgegevens die er worden verwerkt. Met welk doel dat gebeurt en hoe lang de gegevens bewaard blijven. Op basis hiervan moet er een privacyverklaring worden opgesteld (AWVN, 2018). Deze privacyverklaring moet in begrijpelijke taal zijn geschreven. Persoonsgegevens moeten zo goed mogelijk worden beveiligd, de AVG geeft aan dat gegevens 'passend en doelmatig' worden beveiligd. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het automatisch versleutelen van gegevens op servers en USB-sticks, twee stap authenticatie invoeren, laptops en externe gegevensdragers bewaren in afgesloten kasten (Nicklink, 2018).

Er moeten verwerkersovereenkomsten worden gesloten met alle partijen die gegevens opslaan van de onderneming/cliënten. Dit kan bijvoorbeeld een clouddienst zijn of een fiscaal software programma (Meindersma, 2018). In sommige gevallen zullen er ook sub-verwerkers overeenkomsten gesloten moeten worden.

Voor het verwerken van persoonsgegevens moet er ook toestemming zijn. Dit kan zijn dankzij ondubbelzinnige toestemming. Het is noodzakelijk voor de uitvoering van de overeenkomst of er is sprake van een wettelijke verplichting. Een belangrijk doel van deze wetgeving is ook dat een persoon veel meer zeggenschap heeft over de gegevens die verzamelt worden. Een organisatie moet daarom kunnen aantonen welke gegevens er verzamelt zijn van een betrokken persoon. Een verzoek tot het inzien van de verwerkte gegevens en ook het recht om vergeten te worden moet nagekomen kunnen worden door een organisatie (Nicklink, 2018).

Kort samengevat moeten MKB-ondernemingen de volgende vijf punten op orde hebben om te voldoen aan de AVG:

1. Het in kaart brengen welke persoonsgegevens er worden verwerkt;
2. Een privacy statement opstellen;
3. Verwerkersovereenkomsten opstellen en indien nodig sub-verwerkersovereenkomsten;
4. Toestemming aan de cliënt vragen;
5. En op het recht van inzage kunnen voldoen.

Zoals eerder benoemd staan er hoge sancties op het niet voldoen aan de wetgeving. De hoogte van die sancties hangen van de aard en de duur van de overtreding af. De toezichthouders van deze wetgeving mogen naar eigen inzicht een boetebeleid opstellen. Wel moet zij in haar afweging rekening houden met diverse overwegingen.

Er is nog niet bekend welke maatstaf de Autoriteit Persoonsgegevens zal gaan hanteren bij het opleggen van boetes. De verwachtingen zijn dat er streng gehandhaafd zal gaan worden. Daarom moeten ondernemingen ervoor zorgen dat ze goed voorbereid zijn (Wesseling, 2017).

Er is op dit moment steeds meer te vinden over wat de AVG-wetgeving inhoudt en wat daarvoor gedaan moet worden. Het is alleen lastig voor ondernemingen in het MKB binnen de financiële dienstverlening om de juiste stappen te doorlopen. Want hoe zit het bijvoorbeeld met de aangifte inkomstenbelasting of de loonadministratie die wordt gedaan voor een cliënt? Dit zijn privacygegevens, maar moet er dan ook elk jaar een verwerkingsovereenkomst gesloten worden met de cliënt? Of volstaat een privacy statement waarin staat wat de organisatie eraan heeft gedaan om te voldoen aan de AVG? Er is nog veel onduidelijk bij ondernemingen binnen het MKB, deze informatie komt vanuit diverse voorlichtingen die er gevolgd zijn door de auteur van dit vooronderzoek. Ze weten niet goed hoe de wetgeving concreet geïmplementeerd moet worden. En ook zijn kleine MKB-ondernemingen onvoldoende op de hoogte over de wetgeving, dit stelt VNO-NCW en MKB-Nederland (PW, 2018). Veel ondernemingen hebben maar een kleine organisatie waarin ze zelf willen kijken wat ze moeten doen om te voldoen aan de wetgeving. Ondernemingen hebben nu twee jaar de tijd gehad om de wetgeving in te voeren. Zoals uit onderzoek is gebleken is een groot aantal van de ondernemingen nog niet klaar voor de wetgeving. De AVG-wetgeving is een complexe wetgeving die niet even ingevoerd kan worden.

Wanneer AVG-adviseurs weten waar de kennis mist bij deze MKB-ondernemingen, dan kunnen zij gericht advies geven. Ze kunnen hun dienstverlening zo aanpassen dat de kosten niet te hoog hoeven op te lopen.

1.2. Probleembeschrijving en aanleiding

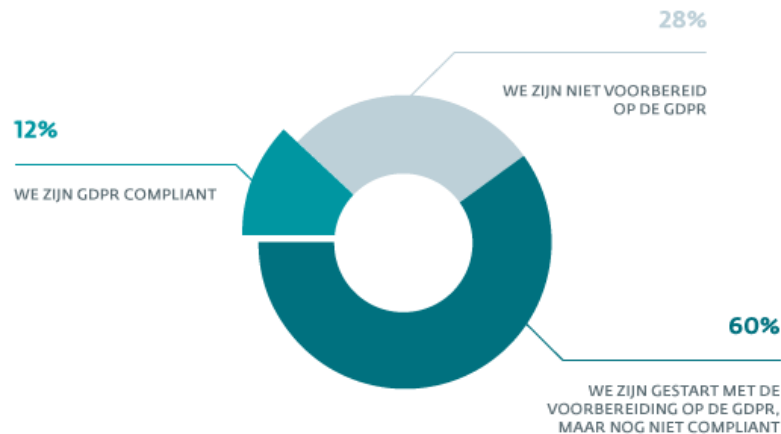
Vanaf 25 mei treedt de Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking, alle bedrijven moeten hier dan aan voldoen. In dit onderzoek zal er dieper worden ingegaan op de financiële dienstverlening binnen het MKB in Nederland. In Nederland zijn er 90.350 MKB-bedrijven in de sector financiële dienstverlening. Daarvan zijn er 6.930 een natuurlijk persoon en 83.415 een rechtspersoon (CBS, Z.d.).

De AVG is een privacywetgeving voor burgers die geldt in de gehele Europese Unie, dankzij deze wetgeving is in heel Europa de bescherming van persoonsgegevens op dezelfde manier geregeld. De AVG wordt ook wel in het Engels genoemd namelijk, de GDPR wat staat voor, General Data Protection Regulation.

Op 24 mei 2016 is deze wet in werking getreden, maar de wetgeving is pas vanaf 25 mei 2018 van toepassing. Er is op deze manier een overgangsperiode gecreëerd van twee jaar. Deze tijd is nodig om organisaties de tijd te geven om zich goed te kunnen voorbereiden op de AVG-wetgeving.

Op dit moment is er nog veel onduidelijkheid over wat dit nou precies inhoudt voor ondernemingen (Benedictus, 2018). Het grote deel van de ondernemingen is op dit moment nog niet voorbereid op deze wetgeving, dit blijkt uit een onderzoek van ESET. Zij hebben in hun onderzoek gevraagd aan ondernemingen of zij klaar zijn voor de wetgeving of nog niet. Daar kwam uit dat nog maar 12% van de geënquêteerde organisaties klaar is voor de aankomende wetgeving, zie figuur twee (Insight Eset, Z.d.).

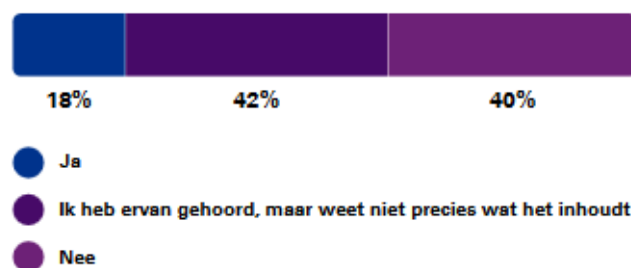
In hoeverre is uw organisatie klaar voor de GDPR

Figuur 2. Aantal organisaties die klaar zijn voor de AVG. Overgenomen van ESET. (<https://insights.eset.nl/infographic-de-gdpr-en-datalekken>)

Uit onderzoek van KPMG is gebleken dat 40% van de Nederlandse burgers niet op de hoogte is van de AVG-wetgeving (KPMG, 2018). In dit onderzoek zijn 1.000 Nederlanders van 15 jaar of ouder ondervraagd, zie hiervoor figuur drie.

Bent u ervan op de hoogte dat de AVG in werking treedt?

Figuur 3. Hoeveelheid burgers die op de hoogte zijn van de AVG. Overgenomen van KPMG, 2018. (<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/nl/pdf/2018/advisory/weten-is-willen.pdf>)

Wanneer er niet wordt voldaan aan de wetgeving dan hangen hier grote sancties aan. Om hoge sancties te voorkomen is het belangrijk dat ondernemingen weten wat ze moeten aanpassen binnen hun organisatie. Binnen de sancties zijn er twee categorieën. De eerste categorie is voor verantwoordelijke die hun verplichting niet nakomen, zoals de verantwoordingsplicht. Daarvan mag er een boete opgelegd worden van maximaal tien miljoen euro of twee procent van de wereldwijde

jaaromzet als dat bedrag hoger is. De tweede categorie is voor een verantwoordelijke de beginselen of grondslagen van de wetgeving niet nakomt en dus de privacy rechten schend van betrokken personen. Er mag dan een boete worden opgelegd van maximaal 20 miljoen euro of van vier procent van de wereldwijde jaaromzet als dat hoger is (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

De doelgroep waarnaar gekeken zal worden zijn MKB-ondernemingen binnen de financiële sector. Hier is voor gekozen omdat dit een sector is waar veel persoonsgegevens verwerkt worden. Zij moeten de wetgeving gaan toepassen binnen hun onderneming. De deadline van het invoeren van deze wetgeving nadert snel. AVG-adviseurs hebben het erg druk nu het moment nadert voor de deadline van het handhaven van de wetgeving. MKB-ondernemingen hebben het budget vaak niet om te investeren in een goede adviseur, wat grote ondernemingen wel hebben (The Legal Privacy Company, 2018). Veel ondernemingen proberen de wetgeving zelf te implementeren maar dit is tijdrovend en risicovol. Voor een AVG-adviseur is het daarom goed om te weten hoe ze gericht deze ondernemingen kunnen bedienen. Als de AVG-adviseurs weten waar MKB-ondernemingen tegenaan lopen/niet aan denken kunnen zij gericht een advies geven en pakketten aanbieden die op deze ondernemingen gericht zijn. Het inhuren van een AVG-adviseur is een verstandige keuze voor de MKB-ondernemingen, omdat deze goed weten wanneer een onderneming AVG klaar is. Dit kan weer hoge sancties voorkomen.

Voor ondernemingen is het verplicht om op tijd te weten wat zij nog moeten toepassen. Wanneer een ondernemer niet aan de wetgeving voldoet staan hier hoge sancties op. Als zij een goede AVG-adviseur inhuren die gericht een advies kan geven, scheelt dit geld voor de MKB-ondernemingen. Maar om een gericht advies te geven is het nodig om te weten welke informatie mist bij de ondernemingen. Zo kunnen zij een aanvulling geven op wat de ondernemingen al weten.

Bij de ondernemingen in het MKB is nog veel onduidelijk over de AVG, dit komt ook naar voren uit onderzoek van ESET. Hier komt naar voren dat 18% van de ondervraagden geen enkel idee heeft wat de wetgeving inhoud, 61% weet wel wat de wetgeving inhoud maar niet hoe dit binnen de organisatie geïmpliceerd moet worden. En maar 21% weet wat de wetgeving inhoud en wat de impact daarvan is. Zie figuur vier voor een figuur van dit onderzoek.

Figuur 4. Kennis van ondernemers over de AVG. Overgenomen van ESET.
(<https://insights.eset.nl/infographic-de-gdpr-en-datalekken>)

1.2.1. Welke informatie bij AVG adviseurs mist er om gericht MKB-ondernemingen in de financiële sector te kunnen adviseren?

Er is op dit moment bekend dat ondernemingen onvoldoende klaar zijn voor de wetgeving. Maar we weten nog niet welke onderwerpen wel en niet bekend zijn bij deze ondernemingen. En we weten ook nog niet waar ondernemingen de kennis die ze wel hebben vandaan halen. De bronnen die nu gebruikt zijn door ondernemingen vermelden niet duidelijk genoeg wat ondernemingen moeten doen om te voldoen aan de wetgeving.

Dit onderzoek richt zich op MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening, omdat dit een sector is waar veel persoonsgegevens worden verwerkt. Daarom is het belangrijk om de wetgeving goed te implementeren, de wetgeving zal vanaf 25 mei 2018 gehandhaafd worden en de boetes zijn fors.

1.3. Hoofdvraag en deelvragen

Voor het uitvoeren van dit onderzoek zal er gewerkt worden met een hoofdvraag met daarbij enkele deelvragen. De hoofdvraag luidt als volgt:

“Op welke aspecten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming kunnen AVG-adviseurs hun dienstverlening richting MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening het beste richten?”

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag zijn er deelvragen opgesteld. Deze deelvragen zijn gericht op de vijf eerder genoemde punten op pagina zes. De deelvragen luiden als volgt:

- Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG-wetgeving?
- Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?
- In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?

Bij de deelvragen wordt er onderzocht hoeveel kennis er nu is bij de ondernemingen binnen de financiële dienstverlening in het MKB. Welke informatie is er nog niet bekend waaraan voldaan moet worden en hoe is de informatie doorgevoerd binnen de organisatie.

1.4. Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om erachter te komen welke kennis er ontbreekt bij het invoeren van de AVG-wetgeving, bij ondernemingen in het MKB in de sector financiële dienstverlening. AVG-adviseurs kunnen met de informatie die uit het onderzoek komt een gericht advies geven aan deze ondernemingen.

Het eindproduct voor dit onderzoek is een onderzoeksrapport, dit onderzoeksrapport zal beschikbaar worden gesteld aan AVG-adviseurs. Zij kunnen dan een gerichter advies geven aan deze doelgroep ondernemingen. De adviseurs kunnen de informatie uit dit onderzoek gebruiken in hun organisatie.

2. Aanpak (materiaal en methode)

Om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden heeft er een onderzoek moeten plaatsvinden. In dit hoofdstuk wordt er toegelicht hoe dit onderzoek was opgezet. Welk materiaal nodig was en welke methode daarvoor gebruikt is.

2.1. Proefopzet

Tijdens dit onderzoek is er een enquête afgenomen bij MKB-ondernemingen in de financiële sector, deze enquête werd vooraf getest bij stagebedrijf KLIP Fiscaal en Juridisch Advies. De enquête is zowel online als offline gedeeld om de respons zo hoog mogelijk te krijgen. In de enquête stonden eerst wat algemene vragen over de ondernemingen en welke kennis er is over de AVG-wetgeving. Vervolgens in de enquête werd er dieper op de AVG-wetgeving ingegaan. Op welke manier hebben de ondernemingen de AVG geïmplementeerd en welke maatregelen hebben zij genomen. En indien zij niet alles hebben geïmplementeerd, waarom niet.

De afgenomen enquête valt onder kwantitatief onderzoek, kwantitatief onderzoek is gericht op hoeveelheid. Er is namelijk een bepaalde hoeveelheid aan respons nodig om een representatief onderzoek te kunnen neerzetten. De uitkomst uit kwantitatief onderzoek is cijfermatig. De antwoorden werden namelijk in een dataverwerkingsprogramma geanalyseerd (Graauw, Z.d.). Daarna werden de uitkomsten als percentages en getallen beschreven en uitgebeeld in tabellen en grafieken zodat de uitkomst goed zichtbaar werd.

De doelgroep moest aan de eis voldoen, dat zij ondernemingen binnen het MKB zijn, in de financiële sector.

Om de validiteit te hebben kunnen waarborgen was deze eis aan het begin van de enquête vermeld. Daarnaast werden de respondenten die niet voldeden aan deze eis verwijderd. Er werd gestreefd naar een minimum van 300 enquêtes om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen.

Dit aantal kwam voort uit het invullen van een online tool welke berekent hoeveel enquêtes er afgenomen moesten worden om een betrouwbaar onderzoek te kunnen uitvoeren (Alles over marktonderzoek, Z.d.). In onderstaande tabellen (één en twee) is te zien hoe deze online tool is ingevuld (Alles over marktonderzoek, Z.d.).

Tabel 1

Deel A online calculator A

A. Vul hieronder de 3 kengetallen van de calculator in:

1. Hoe groot is de **steekproefmarge** die u wilt toelaten? (%)

Een steekproefmarge van 5% is gangbaar bij marktonderzoek.

5

2. Wat is de **omvang van de populatie**?

Wanneer de omvang niet bekend is, vult u dan 20000 in.

90000

3. Welke **uitkomst** verwacht u in het onderzoek? (%)

Wanneer dit vooraf niet is in te schatten, vult u dan 50 in.

70

Tabel 2

Deel B online calculator

B. Resultaat :

Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 90%

227

Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 95%

322

Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 99%

554

In de enquête waren de meeste vragen gebaseerd op meerkeuze vragen, op deze manier konden de antwoorden door een data-analyse bank, zoals Excel gehaald worden. Bij sommige vragen werd er gebruik gemaakt van een open vraag ter toelichting op een vraag. De input uit de open vragen werd geanalyseerd en in vergelijkbare categorieën verdeeld.

2.2. Materiaal en methode

In deze paragraaf wordt er per deelvraag aangegeven welk materiaal en welke methode gebruikt is tijdens het onderzoek.

2.2.1. Deelvraag 1: Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG-wetgeving?

Het eerste deel van het onderzoek bestond uit het afnemen van een enquête. Deze enquête is te vinden in bijlage III. De methode die bij dit onderzoek gebruikt ging worden bestond dan ook uit een kwantitatief onderzoek.

Om deze deelvraag te beantwoorden werden de volgende enquête vragen gebruikt om tot een antwoord te komen op deze deelvraag.

- In wat voor onderneming bent u werkzaam?
- Heeft u een AVG-adviseur ingeschakeld, zo ja waarom heeft u hiervoor gekozen?
- Als u geen AVG-adviseur heeft ingeschakeld, wat is hiervan de rede?

2.2.2. Deelvraag 2: Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?

Om de tweede deelvraag te beantwoorden werd ook hier gebruik gemaakt van een kwantitatief onderzoek. Hier werd dezelfde enquête voor gebruikt als voor deelvraag één.

Voor de tweede deelvraag werd er gebruik gemaakt van de volgende deelvragen:

- Hoe bent u aan de informatie gekomen om deze wetgeving te implementeren?
- Waarom heeft u voor een AVG-adviseur gekozen?
- Waarom heeft u niet voor een AVG-adviseur gekozen?

2.2.3. Deelvraag 3: In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?

Bij deelvraag drie is er ook sprake van een kwantitatief onderzoek. Ook hier werd de eerdergenoemde enquête gebruikt om een antwoord te krijgen op deze deelvraag.

Voor de derde deelvraag werd er gebruik gemaakt van de antwoorden van de volgende enquêtevragen:

- Hoe heeft u deze wetgeving in uw onderneming geïmplementeerd?
- Wanneer u nog niet alle punten voor het invoeren van de AVG van bovenstaande vraag heeft doorgevoerd, wat is hier de reden dan voor?
- Wanneer u bij de vorige vraag heeft geantwoord dat u niet voldoende van de wetgeving af weet, over welk onderwerp weet u dan niet voldoende?
- Over welke onderwerpen zou u nog meer informatie willen weten?

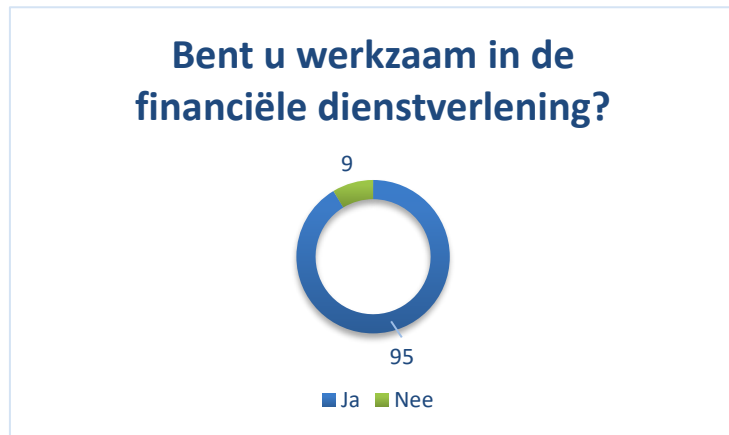
3. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek per deelvraag gegeven. In bijlage IV zijn de resultaten van de enquête te vinden.

3.1. Algemene informatie

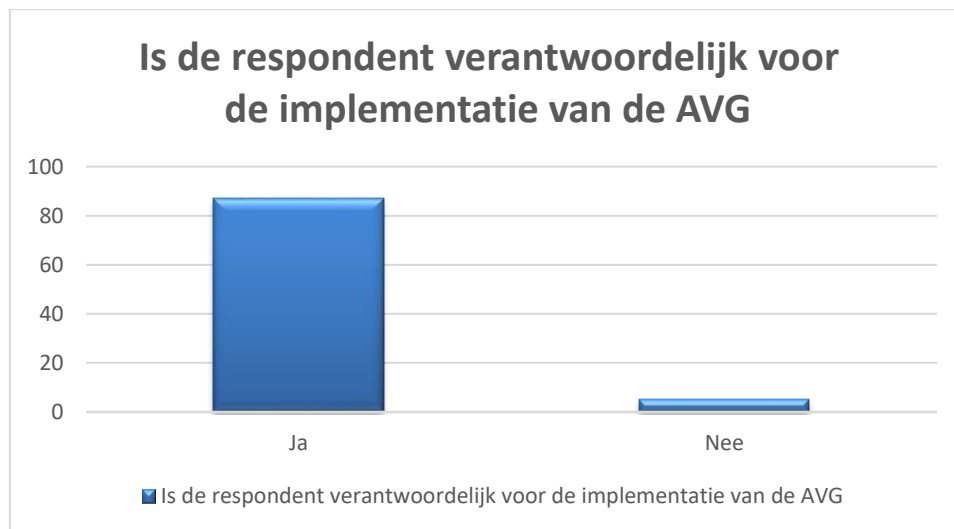
In eerste instantie zijn er diverse vragen voorgelegd welke respondenten buiten de doelgroep uitsluiten. Hierin is te zien dat er een aantal respondenten uit de enquête zijn geleid.

Er zijn namelijk in totaal 104 respondenten begonnen aan de enquête waarvan er 9 niet in de financiële dienstverlening werkzaam waren, dit is te zien in figuur 5.

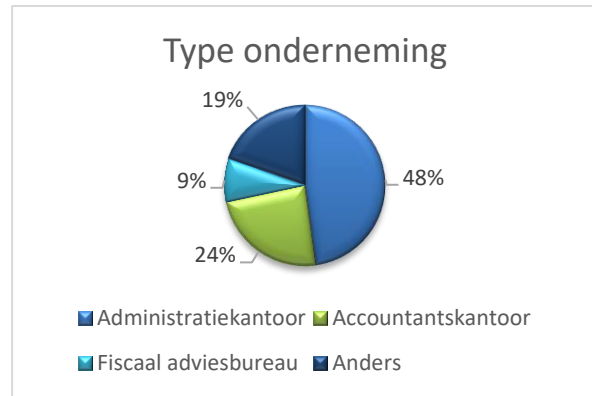
Figuur 5. Aantal respondenten die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening

De tweede vraag die gesteld is om de enquête onder de juiste doelgroep af te nemen is of de respondent verantwoordelijk is voor het implementeren van de wetgeving. Ook bij deze vraag zijn er vijf respondenten uit de enquête geleid zie figuur 6.

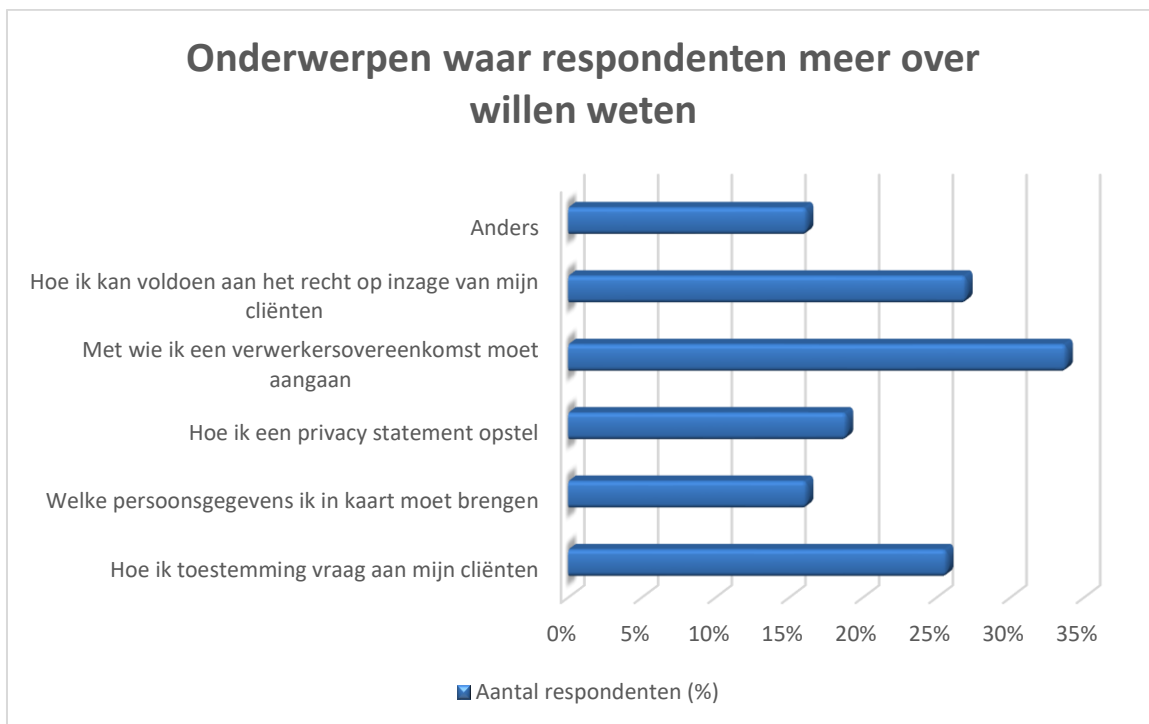
Figuur 6. Respondenten die verantwoordelijk zijn voor het implementeren van de AVG

Om een algemeen beeld te krijgen van de ondernemingen is er in de enquête gevraagd bij wat voor type onderneming de respondent werkzaam is. Uit de antwoorden blijkt dat het overgrote deel, 47,8% werkzaam is bij een administratiekantoor. Bij een accountantskantoor is 23,9% werkzaam, bij een fiscaal adviesbureau is 8,7% werkzaam. De overige respondenten (19,6%) zijn werkzaam bij een ander type bedrijf in de financiële dienstverlening, zie figuur 7.

Figuur 7. Type ondernemingen

Daarnaast is er aan het eind van de enquête gevraagd over welke onderwerpen de respondenten meer informatie zouden willen. Hieruit blijkt dat 33,8% graag meer informatie wil weten met wie er verwerkersovereenkomsten aan gegaan moeten worden. Hoe er voldaan kan worden op het recht op inzage daar wil 27% van de respondenten meer over weten. Dan wil 25,7% weten hoe er toestemming gevraagd kan worden aan cliënten. 18,9% wil graag weten hoe een privacy statement moet worden opgesteld en 16,2% wil meer weten hoe persoonsgegevens in kaart gebracht moeten worden. Als laatste wil 16,2% over andere onderwerpen meer weten. In onderstaande tabel (8) is dit te zien.

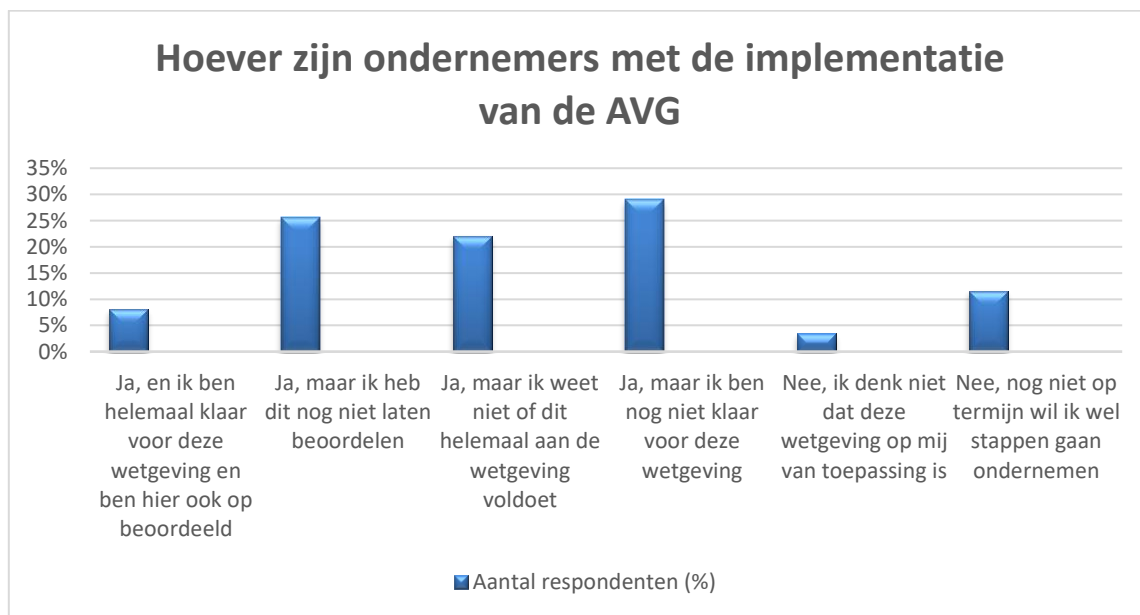

Figuur 8. Onderwerpen waar respondenten meer over willen weten

3.2. Resultaat deelvraag 1

Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG wetgeving?

De respondenten is ook gevraagd of zij al bewust stappen ondernomen hebben om te voldoen aan de AVG-wetgeving. Uit de antwoorden blijkt dat zo'n 8,1% hier volledig klaar voor is en ook beoordeeld is, 25,6% is klaar voor de wetgeving maar heeft dit (nog) niet laten beoordelen. Zo'n 22,1% van de respondenten heeft stappen ondernomen maar weet niet of dit voldoet aan de wetgeving. Uit de enquête bleek dat 29,1% wel al stappen heeft ondernomen maar nog niet klaar is voor de wetgeving. Een klein percentage (3,5%) van de respondenten is van mening dat de wetgeving niet van toepassing is en 11,6% van de respondenten wilt op termijn stappen gaan ondernemen. Dit is te zien in figuur 9.

Figuur 9. Percentage respondenten die wel of niet klaar zijn voor de wetgeving

Aan de respondenten is gevraagd welke van de vijf belangrijkste onderwerpen zij al hebben geïmplementeerd in de onderneming. Hieruit kwam dat de meeste respondenten (63,5%) in kaart heeft gebracht waar persoonsgegevens zijn verwerkt. Iets meer dan de helft (55,4%) van de respondenten heeft ook al een privacy statement opgesteld. Ook heeft 51,4% al verwerkersovereenkomsten gesloten en indien nodig sub-verwerkersovereenkomsten. Ruim 41,9% kan voldoen aan het recht op inzage van cliënten en 21,6% heeft toestemming gevraagd aan de cliënten. En 23% heeft alles geïmplementeerd in de onderneming. Een deel van de respondenten 10,8% weet niet zeker of helemaal voldaan is aan de vijf belangrijkste onderwerpen. Daarnaast heeft 9,5% nog niks doorgevoerd in de onderneming en 8,1% heeft de antwoord optie anders ingevuld. Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden aanvinken, dit is te zien in figuur 10.

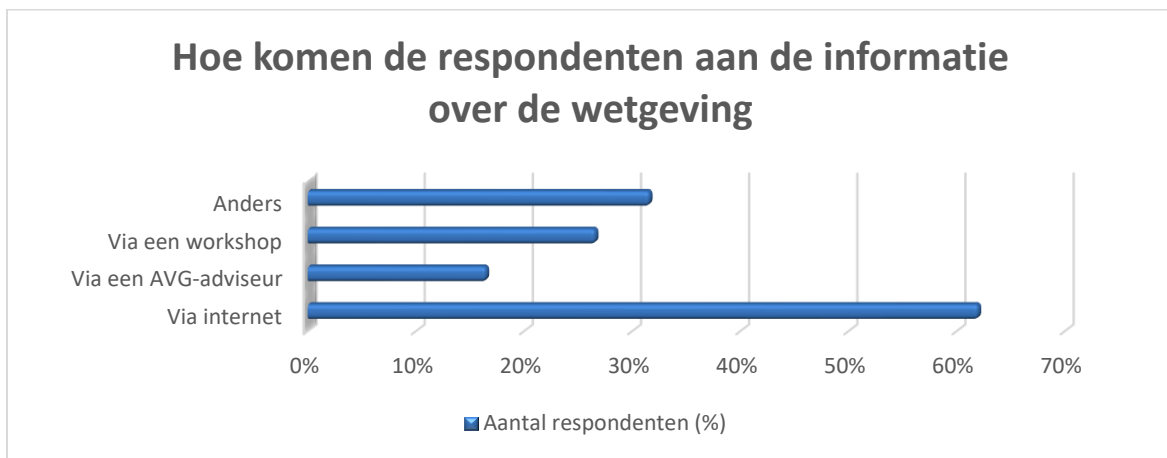

Figuur 10. Wat is er al in ondernemingen doorgevoerd

3.3. Resultaat deelvraag 2

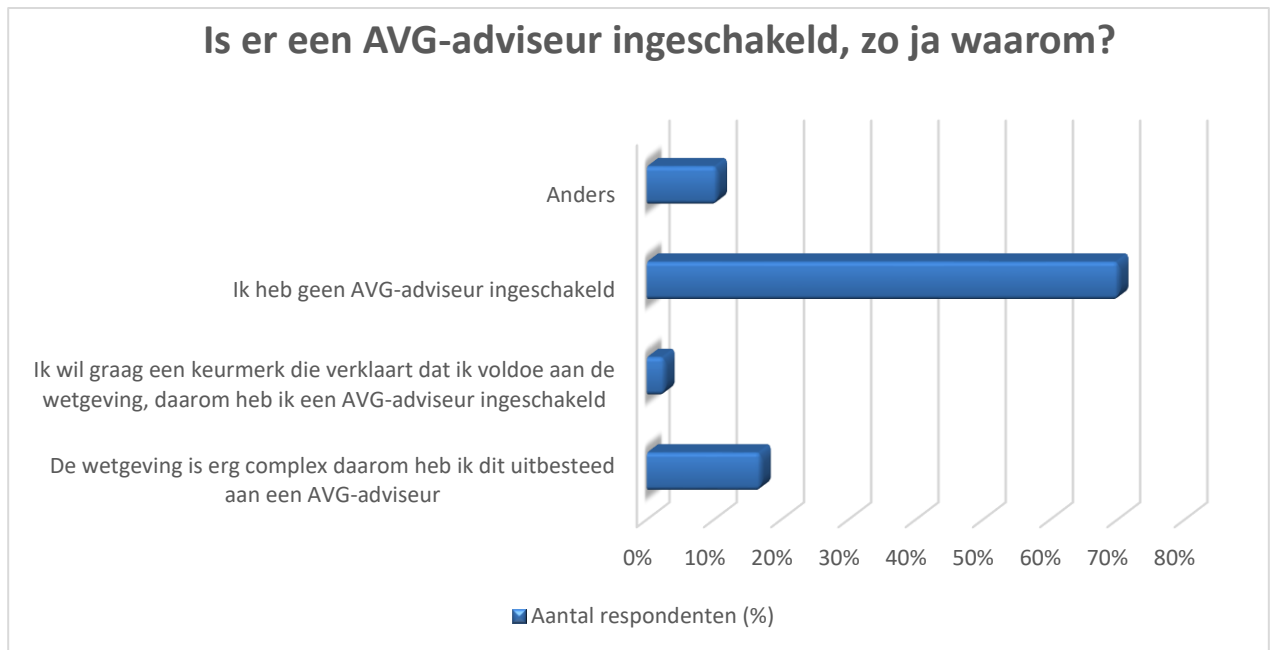
Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?

Aan de respondenten is gevraagd hoe deze aan de informatie zijn gekomen voor het implementeren van de wetgeving. De meeste respondenten (62%) hebben de informatie van internet gehaald. Een deel van de respondenten (26,6%) heeft de informatie vanuit een workshop en een klein deel van de respondenten (16,5%) heeft de informatie via een AVG-adviseur. De overige respondenten (31,6%) hebben de informatie elders vandaan. De respondenten hadden de mogelijkheid om meerdere antwoorden te geven waardoor het uiteindelijke percentage bij elkaar hoger uitkomt dan 100%, dit is te zien in figuur 11.

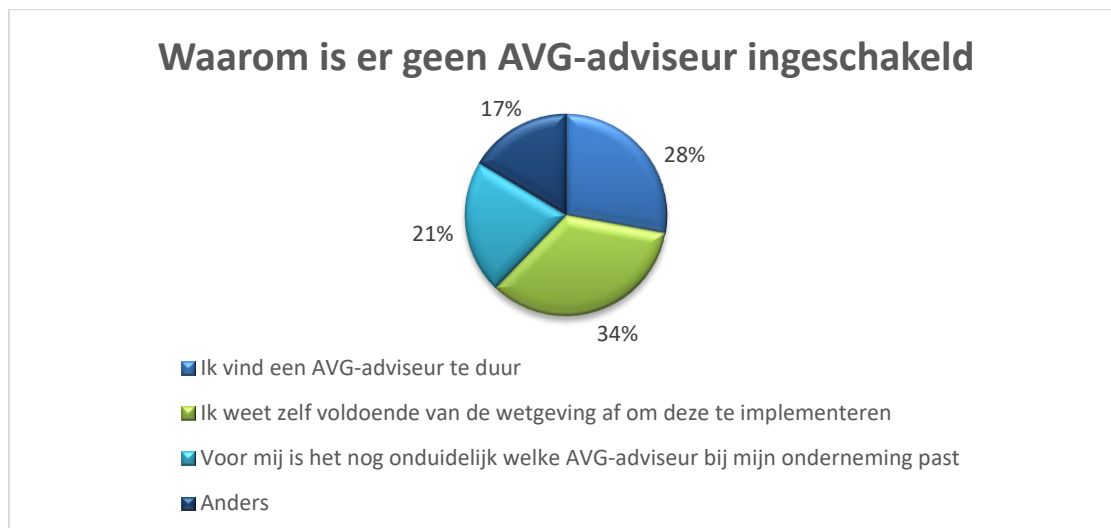
Figuur 11. Hoe komen respondenten aan de informatie over de wetgeving

Vervolgens is gevraagd waarom er wel of niet een AVG-adviseur is ingeschakeld. De respondenten die een AVG-adviseur hebben ingeschakeld hebben dit gedaan omdat de wetgeving erg complex is (16,9%). Dan hebben een aantal respondenten (2,6%) gekozen voor een AVG-adviseur omdat zij een keurmerk wilden hebben die laat zien dat er wordt voldaan aan de wetgeving. Een deel van de respondenten heeft om andere redenen gekozen voor een AVG-adviseur (10,4%). Het grootste deel (70,1%) van de respondenten heeft niet gekozen voor een AVG-adviseur dit is te zien in figuur 12 op de volgende pagina.

Figuur 12. Is er een AVG-adviseur ingeschakeld, zo ja waarom?

Hierna is er gevraagd aan de respondenten die geen AVG-adviseur hebben ingeschakeld waarom zij dit niet hebben gedaan. De reden voor 34,4% van de respondenten is dat ze zelf voldoende van de wetgeving af weten, daarna vindt 27,9% een AVG-adviseur te duur. Vervolgens weet 21,3% niet welke AVG-adviseur bij de onderneming past en 16,4% heeft een andere reden, zoals te zien is in figuur 13.

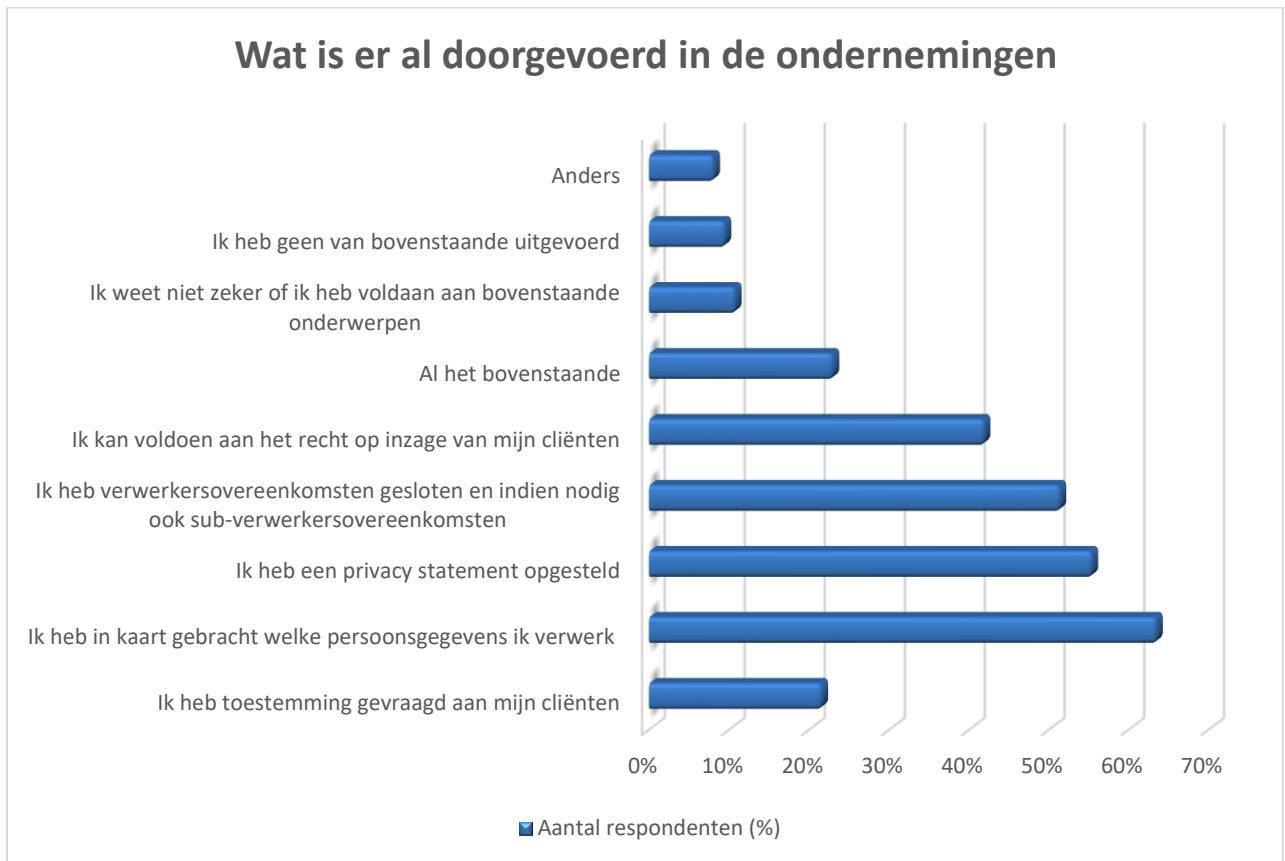

Figuur 13. Waarom is er geen AVG-adviseur ingeschakeld

3.4. Resultaat deelvraag 3

In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?

In paragraaf 3.2. is in figuur 9 met uitleg te zien welke van de vijf belangrijkste onderwerpen zijn geïmplementeerd in de onderneming. In onderstaande figuur (14) is dit nogmaals te zien.

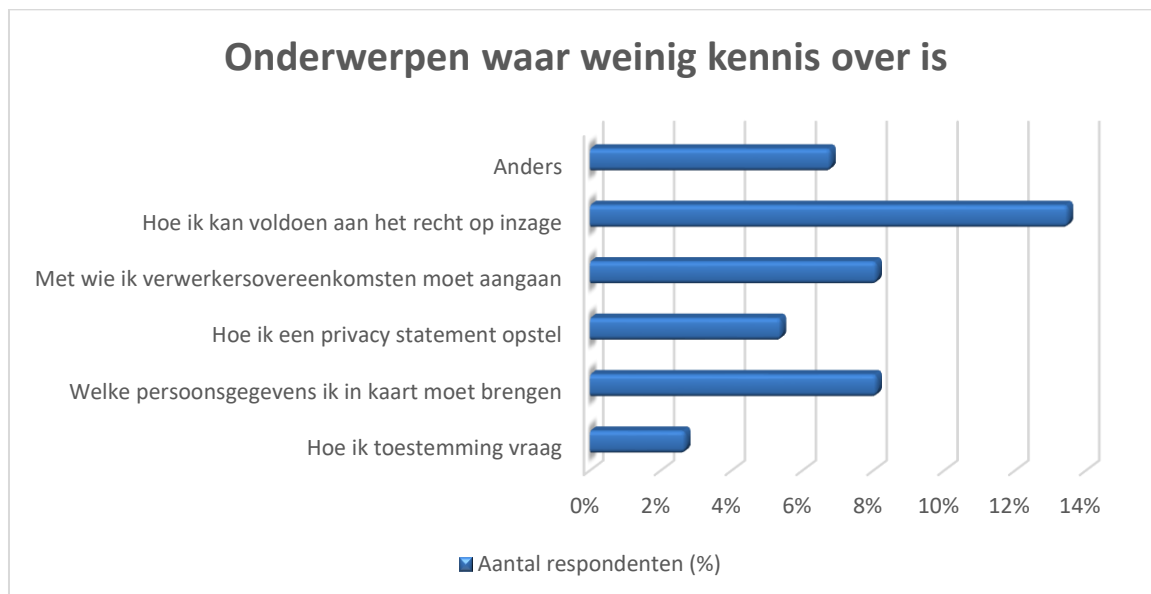
Figuur 14. Wat is er al doorgevoerd in de ondernemingen

Vervolgens is er aan de respondenten gevraagd dat wanneer nog niet alles is doorgevoerd wat daar de reden voor is. Daar heeft 33,8% geantwoord dat er geen tijd voor is geweest, bij 31,1% is niet alles van toepassing. Een deel van de respondenten (6,8%) weet niet voldoende van de wetgeving af om deze te implementeren een klein percentage van de respondenten (1,4%) vindt het lastig om te vinden wat er moet worden doorgevoerd in de onderneming. Dan heeft 14,9% van de respondenten een andere reden waarom niet alles is doorgevoerd. En een percentage van 12,2% van de respondenten heeft alles wel in de onderneming doorgevoerd. Dit is ook te zien in figuur 15 op de volgende pagina.

Figuur 15. De reden waarom nog niet alles is geïmplementeerd

Vervolgens is er aan de respondenten gevraagd wanneer zij niet voldoende van de wetgeving, over welk onderwerp er onvoldoende kennis is. Hieruit blijkt dat 13,5% niet goed weet hoe er op het recht van inzage voldaan kan worden. Dan weet 8,1% niet goed met wie er verwerkersovereenkomsten aangegaan moeten worden en ook 8,1% vindt het lastig welke persoonsgegevens in kaart gebracht moeten worden. Hoe een privacy statement opgesteld moet worden daar weet 5,4% weinig vanaf en 2,7% weet niet goed hoe er toestemming gevraagd moet worden en 6,8% heeft onvoldoende verstand van andere dan hierboven genoemd. Dit is in figuur 16 weergegeven.

Figuur 16. Onderwerpen waar weinig kennis over is

4. Discussie

Het doel van dit afstudeerwerkstuk is om te kijken naar de aspecten uit de AVG-wetgeving waar AVG-adviseurs hun dienstverlening beter op kunnen richten richting MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening.

Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG wetgeving?

Wat duidelijk naar voren komt onder de ondernemingen is dat een groot deel van de respondenten nog niet klaar is voor de wetgeving. Uit de enquête komt naar voren dat maar 33,7% klaar is voor de wetgeving. En uit onderzoek van ESET is te zien dat slechts 12% van de ondernemingen klaar is voor de wetgeving. Ongeveer de helft van de respondenten is wel al bezig met de wetgeving maar weet nog niet of dit voldoet aan de wetgeving of is er nog niet klaar voor (51,2%), dit is bij het onderzoek van ESET wel 60%.

Een groot deel van de ondernemingen (63,5%) heeft aangegeven de persoonsgegevens in kaart te hebben gebracht. Daarnaast heeft iets meer dan de helft (55,4%) aangegeven al een privacy statement te hebben opgesteld. Bijna een kwart van de respondenten (23,%) geeft aan alle vijf de punten die MKB-ondernemingen moeten doorvoeren al te hebben doorgevoerd. De punten die zij hebben doorgevoerd zijn, het in kaart brengen van persoonsgegevens, een privacy statement te hebben opgesteld, verwerkersovereenkomsten en eventueel sub-verwerkersovereenkomsten aangegaan te zijn, kunnen voldoen aan het recht op inzage en toestemming te hebben gevraagd aan cliënten. Dit scheelt ongeveer 10% met het percentage respondenten die hebben aangegeven helemaal klaar te zijn voor de wetgeving. Hieruit blijkt dat een groot deel van de respondenten nog diverse stappen moeten zetten voordat zij helemaal klaar zijn voor de wetgeving.

Uit mijn onderzoek blijkt dat een aardig groot deel van de respondenten nog niet klaar is voor de wetgeving maar er wel al mee bezig is. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft aangegeven dat er streng gehandhaafd zal worden en mag dan ook naar eigen inzicht een boetebeleid opstellen. Wel moet zij in haar afwegingen diverse afwegingen maken. Inmiddels is de wetgeving per 25 mei 2018 ingetreden en zal er dus gehandhaafd gaan worden en moeten nog veel ondernemingen diverse stappen gaan zetten om te voldoen.

Wanneer er meer duidelijkheid is over hoe er precies gehandhaafd zal gaan worden en waar iedere onderneming precies aan moet voldoen. Dan is de verwachting dat ook de ondernemingen die nu nog niet klaar zijn voor de wetgeving snel stappen zullen gaan nemen.

Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?

MKB-ondernemingen halen voor het grootste deel hun informatie van internet (62%) een klein percentage (16,5%) heeft de informatie via een AVG-adviseur. Wanneer er een AVG-adviseur is ingeschakeld dan is dit gedaan omdat de wetgeving erg complex is (16,9%), maar 2,6% heeft hiervoor gekozen omdat zij een keurmerk wilden hebben en 10,4% heeft hiervoor gekozen om diverse andere redenen. De overige 70,1% heeft dus geen AVG-adviseur ingeschakeld. Dit hebben zij niet gedaan omdat het grootste deel van de respondenten zelf voldoende van de wetgeving af weet of een AVG-adviseur te duur vinden. Een deel weet niet welke AVG-adviseur bij de onderneming past of heeft een andere reden.

Hieruit blijkt dus dan de meeste ondernemingen zelf aan de slag gaan om de wetgeving te implementeren. Hoewel dit goed kan gaan is het toch verstandig om een AVG-adviseur in te schakelen die weet wat er precies wordt verwacht om te voldoen aan de wetgeving. Uit dit onderzoek blijkt ook dat er nog veel onduidelijkheid heerst over wat ondernemingen precies moeten doorvoeren in de onderneming. Door een AVG-adviseur in te schakelen weten ondernemingen wat zij precies moeten doen om aan de wetgeving te voldoen. Hoewel het voor grote ondernemingen makkelijker is om een AVG-adviseur in te schakelen, dit komt omdat deze een hoger budget hebben om geld hieraan te spenderen en dit voor kleine ondernemingen al snel erg kostbaar is. Gezien budget

In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?

Zoals eerder benoemt bij de eerste deelvraag heeft er ongeveer een kwart (23%) alle punten al doorgevoerd in de onderneming. De meeste ondernemingen (63,5%) hebben wel al bekeken waar zij persoonsgegevens hebben staan, dit is één van de eerste stappen die genomen moet worden. Ook heeft iets meer dan de helft al een privacy statement opgesteld. Een klein percentage (9,5%) heeft nog niks in de onderneming geïmplementeerd. Uit het onderzoek is te zien dat de meeste ondernemingen wel al grotendeels bezig zijn om de vijf punten door te voeren.

Wanneer nog niet alle punten zijn doorgevoerd in de onderneming dan komt dit grotendeels doordat er geen tijd voor was of dat niet alles van toepassing is op de onderneming. Een klein deel (8,2%) weet er niet voldoende vanaf om de wetgeving te implementeren of vindt het lastig om te vinden wat er moet worden doorgevoerd.

Dat ondernemingen geen tijd hebben gehad kan goed zijn doordat er meerdere deadlines zijn binnen de financiële dienstverlening. Zoals de aangiften inkomstenbelasting die voor 1 mei voor een groot deel van de klanten moet zijn ingediend. Ook is de deadline voor het indienen van de uitstel aangiften inkomstenbelasting en VPB van het jaar ervoor (in dit geval 2016) voor 1 mei.

Al is de wetgeving in 2016 al geïntroduceerd om ondernemingen 2 jaar de tijd te geven om de wetgeving te implementeren, is dit veel ondernemingen niet gelukt. Op het begin heerste er veel onduidelijkheid en nu de deadline naderde was het erg druk bij de ondernemingen en ook nu heerst er nog degelijk veel onduidelijkheid.

Wanneer de onderneming heeft aangegeven over onvoldoende kennis te beschikken is er gevraagd voorgelegd over welke onderwerpen zij onvoldoende kennis hebben. Hier werd aangegeven dat de het grootste deel niet goed weet hoe zij moeten voldoen op het recht op inzage, met wie zij verwerkersovereenkomsten moeten aangaan en welke persoonsgegevens in kaart moeten worden gebracht. Binnen de financiële dienstverlening is dit ook lastig om te beoordelen omdat je veel met persoonlijke gegevens te maken hebt en ook met bijzondere persoonsgegevens zoals een Burgerservicenummer.

De uitvoering van het onderzoek

Het uitgevoerde onderzoek is goed verlopen, omdat de enquête een groot bereik heeft gehaald. De enquête is namelijk op social media gedeeld, zoals op LinkedIn en Facebook. Daarnaast is de enquête ook gedeeld onder bekenden van mij die in de financiële dienstverlening in het MKB werken en verantwoordelijk zijn voor het implementeren van de AVG. Ook is de enquête met een aantrekkelijke mail gestuurd naar zo'n 800 bedrijven welke in een Excelsheet zijn bijgehouden zodat er niet dubbel gemailld is naar bedrijven, deze bedrijven zijn opgezocht via Google. De zoektermen die gebruikt waren zijn onder andere, boekhouder, accountant, financieel adviesbureau, fiscalist et cetera. Helaas bleef de respons laag met maar 104 ingevulde enquêtes, het doel van tevoren was namelijk om 300 ingevulde enquêtes te verzamelen.

De validiteit is dan ook veranderd van een foutmarge van 5% en een betrouwbaarheid van 95% naar een foutmarge van 8% en een betrouwbaarheid van 90%. Verwacht is dat bedrijven liever hun gegevens niet delen ondanks dat het volledig anoniem is, enkele bedrijven hebben ook gevraagd of het onderzoek niet voor commerciële doeleinden gebruikt wordt. Waarschijnlijk was de gedachte van sommige ondernemingen dat dit wel zou gebeuren.

In de media kwam er tijdens mijn onderzoek steeds meer aandacht voor de AVG-wetgeving. Wellicht heeft dit de resultaten beïnvloed. Er is namelijk steeds meer informatie naar buiten gekomen waar ondernemingen aan moeten voldoen. Hierdoor zou het kunnen zijn dat ondernemingen meer zelf zijn gaan uitzoeken, omdat de informatie makkelijker te verkrijgen was.

Bij een volgend onderzoek zal er na de eerste gestuurde mail ook nog een herinnering uit gemailld worden. Op deze manier worden alle bedrijven er op een nette manier nogmaals aan herinnerd om de enquête in te vullen.

5. Conclusies en aanbevelingen

Het doel van dit afstudeerwerkstuk is om te kijken naar de aspecten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming waar adviseurs hun dienstverlening beter op kunnen richten richting Midden- en Klein Bedrijf ondernemers in de financiële dienstverlening. Dit wordt onderzocht om de hoofdvraag: ***“Op welke aspecten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming kunnen AVG-adviseurs hun dienstverlening richting MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening het beste richten?”*** te kunnen beantwoorden. Door middel van drie deelvragen is dit onderzocht. In dit hoofdstuk zullen deze deelvragen beantwoord worden en zal er een aanbeveling geschreven worden.

Welke maatregelen hebben MKB-ondernemingen binnen de financiële dienstverlening genomen om te voldoen aan de AVG wetgeving?

Zoals bekend is zijn er veel ondernemingen nog niet volledig voorbereid voor de AVG-wetgeving. Uit dit onderzoek blijkt ook dat maar een klein percentage (33,7%) klaar is voor deze wetgeving binnen de MKB-ondernemingen in de sector financiële dienstverlening. Deze bedrijven hebben dus alle maatregelen genomen die ze moeten nemen om te voldoen aan de wetgeving. De meeste ondernemingen uit het onderzoek zijn wel al bezig om de wetgeving te implementeren.

Een groot deel van de ondernemingen (63,5%) heeft al in kaart gebracht welke persoonsgegevens er worden verwerkt en ook heeft een groot deel al een privacy statement opgesteld. Ruim de helft van de ondernemingen hebben ook al verwerkersovereenkomsten gesloten en indien nodig sub-verwerkersovereenkomsten. Net iets minder dan de helft kan al voldoen op het recht op inzage van cliënten, een deel heeft ook al toestemming gevraagd aan cliënten. Net geen kwart heeft alles al doorgevoerd in de onderneming tegenover een deel die nog helemaal niks aan de wetgeving gedaan hebben.

Hieruit blijkt dat een groot deel van de ondernemingen al bezig is met het implementeren van de wetgeving en het dus al aardig goed op orde heeft. Voor de Autoriteit Persoonsgegevens is dit van belang, dat er in eerste instantie aangetoond kan worden dat de onderneming bezig is met de wetgeving.

Hoe komen MKB-ondernemingen in de financiële sector aan informatie voor het implementeren van de wetgeving?

De ondernemingen komen aan de informatie om de wetgeving te implementeren via diverse kanalen. Het grootste deel van de respondenten (62%) haalt de informatie van internet, daarna halen ze de informatie voornamelijk vanuit workshops of via andere kanalen. Een klein deel van de respondenten haalt de informatie via een AVG-adviseur.

Door een klein deel van de ondernemingen is er een AVG-adviseur ingeschakeld dit is vooral gedaan omdat de wetgeving erg complex is en een klein deel heeft dit om een andere reden gedaan. Maar het overgrote deel van de ondernemingen heeft geen AVG-adviseur ingeschakeld.

De reden waarom zij dit niet hebben gedaan is omdat, er zelf voldoende kennis in huis is om de wetgeving te implementeren of voor een groot deel omdat zij een AVG-adviseur te duur vinden.

Wanneer er dus geen AVG-adviseur is ingeschakeld zullen de meeste ondernemingen via internet de informatie opzoeken die zij nodig hebben. Naarmate de deadline voor het implementeren van de wetgeving vorderde is er ook steeds meer en makkelijker aan informatie te komen via internet.

In hoeverre hebben MKB-ondernemingen in de financiële sector voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen voor het MKB uit de AVG?

De vijf belangrijkste onderwerpen waar de ondernemingen aan zouden moeten voldoen zijn:

1. Het in kaart brengen welke persoonsgegevens er worden verwerkt;
2. Een privacy statement opstellen;
3. Verwerkersovereenkomsten opstellen en indien nodig sub-verwerkersovereenkomsten;
4. Toestemming aan de cliënt vragen;
5. En op het recht van inzage kunnen voldoen.

Zoals in deelvraag één te zien is, heeft het grootste deel van de ondernemingen nog niet helemaal voldaan aan de vijf belangrijkste onderwerpen. Maar een klein deel (23%) heeft alles geïmplementeerd in de onderneming. Er is wel te zien dat veel ondernemingen al voor een groot deel op weg zijn met het implementeren van de wetgeving. Om helemaal te voldoen aan de wetgeving zullen de meeste ondernemingen nog enkele stappen moeten zetten om op korte termijn aan deze wetgeving te zullen voldoen.

5.1. Aanbeveling

De aanbevelingen die volgen zijn het antwoord op de hoofdvraag: ***“Op welke aspecten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming kunnen AVG-adviseurs hun dienstverlening richting MKB-ondernemingen in de financiële dienstverlening het beste richten?”***

Als eerst zullen de AVG-adviseurs meerdere workshops kunnen gaan geven speciaal voor de doelgroep MKB-ondernemingen. Dit omdat er is aangegeven dat diverse ondernemingen ook hier de informatie vandaan halen. Daarnaast is dit ook minder kostbaar voor de ondernemingen, aangezien er is aangegeven dat een groot deel van de ondernemingen een AVG-adviseur te duur vindt. Tijdens deze workshop kan er een stappenplan worden meegegeven aan de cursisten. Op deze manier hebben de ondernemingen handvatten die ze kunnen gebruiken bij het implementeren van de wetgeving. Want in eerste instantie zijn niet alleen de aspecten die geïmplementeerd moeten worden van belang, maar vooral de stappen die gezet moeten worden zijn van belang. Tijdens de workshop kunnen deze stappen worden toegelicht.

Ten tweede kunnen AVG-adviseurs speciale pakketten aanbieden voor MKB-ondernemingen. Deze pakketten kunnen dan aangeboden worden naar grootte van een onderneming omdat, bij grote ondernemingen veel meer gedaan moet worden als bij kleine ondernemingen. Deze pakketten kunnen dan vooral dieper op de juridische aspecten ingaan, de financiële risico's en bepaalde bewaartermijnen.

Als laatste aanbeveling kunnen er diverse tools aangeboden worden waardoor kleine ondernemingen zelfstandig de wetgeving kunnen implementeren. Een tool kan zijn dat er een stroomschema is die wordt aangeboden welke gevolgd wordt en dat op die manier ondernemingen erachter komen wat zij moeten doen. Naast deze tools kan er ook een eigen online omgeving komen waarop filmpjes te bekijken zijn met uitleg. Ook met wie je verwerkersovereenkomsten moet sluiten kan daarvoor een onderwerp zijn. Hierbij kan de vraag zijn of de onderneming zelf verwerkersovereenkomsten moet opstellen of dat andere ondernemingen daarvoor naar jou toe moeten komen.

Bij alle bovenstaande aanbevelingen kunnen AVG-adviseurs een 0-meting laten maken door de MKB-ondernemingen. Om een beeld te krijgen hoever een bepaalde onderneming al is en welke kennis er in huis is waarbij de AVG-adviseur een goede toevoeging kan zijn.

Ter aanvulling wil ik adviseren om een bepaald keurmerk te creëren waarbij AVG-adviseurs zich bij kunnen aansluiten. Dit zou dan alleen mogelijk zijn wanneer ze voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. Op deze manier weten ondernemingen wat ze kunnen verwachten van een adviseur. Op dit moment is dat er namelijk niet en kan iedereen zichzelf een AVG-adviseur noemen. AVG-adviseurs zijn kostbaar en wanneer deze ingeschakeld worden is het belangrijk dat deze ook aan de verwachtingen voldoen.

Bibliografie

- Alles over marktonderzoek. (Z.d.). *Steekproefcalculator*. Opgeroepen op april 16, 2018, van Alles over marktonderzoek: <http://www.allesovermarktonderzoek.nl/steekproef-algemeen/steekproefcalculator/>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Functionaris voor de gegevensbescherming*. Opgeroepen op maart 8, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/functionaris-voor-de-gegevensbescherming-fg>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Hoe hoog zijn de boetes onder de avg*. Opgeroepen op maart 8, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/algemene-informatie-avg#hoe-hoog-zijn-de-boetes-onder-de-avg-6198>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Leidende toezichthouder*. Opgeroepen op maart 8, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/leidende-toezichthouder>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Privacy by design*. Opgeroepen op maart 2, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/zelf-doen/privacycheck/privacy-design>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Rechten van betrokkenen*. Opgeroepen op maart 2, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/rechten-van-betrokkenen#hoe-bereidt-u-zich-voor-op-de-nieuwe-privacyrechten-van-mensen-6305>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Register van verwerkingsactiviteiten*. Opgeroepen op maart 11, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/verantwoordingsplicht#ben-ik-verplicht-om-een-register-van-verwerkingsactiviteiten-op-te-stellen-6101>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (Z.d.). *Wat moet er in een verwerkersovereenkomst staan*. Opgeroepen op maart 4, 2018, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/onderwerpen/avg-nieuwe-europese-privacywetgeving/verantwoordingsplicht#wat-moet-er-in-een-verwerkersovereenkomst-staan-6344>
- AWVN. (2018, februari 26). *AVG voor MKB'ers*. Opgeroepen op april 6, 2018, van AWVN: <https://www.awvn.nl/blog/avg/avg-voor-mkbbers/>
- Benedictus, J. (2018, maart 16). *Naderende AVG maakt adviseurs onrustig*. Opgeroepen op maart 18, 2018, van Amweb: <http://www.amweb.nl/branche/nieuws/2018/03/naderende-avg-maakt-adviseurs-onrustig-moeten-ook-nog-gewoon-werken-101109566>

- CBS. (Z.d.). *Data aantal bedrijven financiële sector*. Opgeroepen op maart 17, 2018, van CBS: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81589ned/table?dl=72A4>
- Europa Decentraal. (Z.d.). *De nieuwe privacywet*. Opgeroepen op april 6, 2018, van Europa decentraal: <https://europadecentraal.nl/onderwerp/informatiemaatschappij/gegevensbescherming-en-de-avg/>
- Europese Commissie. (Z.d.). *Toepassing van de verordening*. Opgeroepen op april 12, 2018, van EC. Europa: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/application-regulation/do-rules-apply-smes_nl
- Gielen Juridisch Advies. (2016, februari 19). *Privacyverklaring*. (S. Gielen, Redacteur) Opgeroepen op maart 24, 2018, van Gielen Juridisch Advies: <https://gielenjuridischadvies.nl/wanneer-moet-er-een-privacyverklaring-op-uw-website-of-webshop-staan/>
- Graauw, C. d. (Z.d.). *Kwalitatief en kwantitatief onderzoek*. Opgeroepen op maart 28, 2018, van Claudiadegraauw: <http://claudiadegraauw.nl/kwalitatief-en-quantitatief-onderzoek-wat-wat/>
- ICT Recht. (Z.d.). *Privacyverklaring*. Opgeroepen op maart 24, 2018, van ICT Recht: <https://ictrecht.nl/diensten/privacyverklaring/>
- Insight Eset. (Z.d.). *Infographic de gdpr en datalekken*. Opgeroepen op maart 17, 2018, van Insights Eset: <https://insights.eset.nl/infographic-de-gdpr-en-datalekken>
- KPMG. (2018, februari 2). *Weten is willen*. (K. Wolters, & J. van Duijn, Red.) Opgeroepen op maart 23, 2018, van KPMG: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/nl/pdf/2018/advisory/weten-is-willen.pdf>
- Meindersma, C. (2018, januari 2). *Checklist AVG GDPR voor zzp en mkb*. Opgeroepen op april 6, 2018, van Charlotteslaw: <https://www.charlotteslaw.nl/2018/01/checklist-avg-gdpr-zzp-en-mkb/>
- Nexttech. (2017, september 05). *Opheldering verschillen AVG en Wpb*. Opgeroepen op maart 17, 2018, van Nexttech: <http://www.nexttech.nl/opheldering-verschillen-avg-en-wbp/>
- Nicklink. (2018, februari 27). *GDPR en AVG stappenplan en checklist zakelijk, mkb en zzp*. Opgeroepen op april 6, 2018, van Nicklink: <https://nicklink.nl/2018/02/27/gdpr-en-avg-stappenplan-en-checklist/>
- PW. (2018, januari 22). *AVG: werkgevers willen jaar uitstel van privacywet*. Opgeroepen op april 6, 2018, van PW: www.pwnet.nl/arbeidsrecht/nieuws/2018/01/avg-werkgevers-willen-jaar-uitstel-van-privacywet-10126240
- Rijksoverheid. (2017). *Voorbereiden op de AVG*. Opgeroepen op maart 10, 2018, van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/privacy-en-persoonsgegevens/voorbereiden-op-de-avg>

Schermer, B. W., Hagenauw, D., & Falot, N. (8 januari 2018). *Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming en uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid. Opgeroepen op maart 4, 2018

The Legal Privacy Company. (2018, maart 28). *Waarom zou mijn bedrijf aan de AVG willen voldoen*. Opgeroepen op april 16, 2018, van Accountancyvanmorgen: <https://www.accountancyvanmorgen.nl/2018/03/28/waarom-zou-mijn-bedrijf-aan-de-avg-willen-voldoen/>

Versmissen, K., Terstegge, J., & Natalja, K. (2017). *Grip op de AVG: De nieuwe privacywet voor niet-juristen*. Wolters Kluwer. Opgeroepen op april 12, 2018

Wesseling, B. (2017, september 25). *Wat zijn de risico's bij overtreding van de avg*. Opgeroepen op maart 28, 2018, van ICT Recht: <https://ictrecht.nl/2017/09/25/wat-zijn-de-risicos-bij-overtreding-van-de-avg-deel-1-boetes/>

Bijlagen

Bijlage I Belangrijkste wijzigingen Wbp en AVG

Voordat de AVG-wetgeving in gaat is er sprake van de Wet bescherming persoonsgegevens, dit is een uitwerking van de Europese richtlijn bescherming persoonsgegevens. De grootste verschillen tussen de AVG en de Wbp zijn:

- De AVG is ook van toepassing buiten de EU, organisaties die buiten de EU-persoonsgegevens verwerken van EU-burgers moeten ook aan de wetgeving voldoen;
- Een andere verandering is dat er nu per verwerking afzonderlijk toestemming moet worden gevraagd aan de persoon. Er mogen geen stilzwijgende verlengingen meer plaatsvinden van abonnementen en alles moet heel begrijpelijk worden omschreven voor de betrokken persoon;
- Er zijn beginselen opgesteld waaraan de verwerking moet voldoen van persoonsgegevens;
- De betrokkene heeft diverse rechten gekregen met betrekking tot de persoonsgegevens en de verwerking daarvan;
- Er is een administratieplicht gekomen, een organisatie moet namelijk kunnen laten zien dat ze trouw zijn aan de wetgeving. Ook mogen er niet meer persoonsgegevens worden verwerkt dan noodzakelijk;
- Een betrokken persoon heeft het recht om niet in een geautomatiseerd systeem te komen zonder tussenkomst van menselijk handelen;
- Er zijn een aantal verplichte onderdelen die in een verwerkersovereenkomst terug moeten komen. Bij de Wbp werd dit een bewerkersovereenkomst genoemd. Een verwerkersovereenkomst is een overeenkomst die wordt gesloten wanneer persoonsgegevens worden verwerkt door een organisatie. De overeenkomst wordt gesloten tussen een organisatie en een cliënt. Wanneer een organisatie een derde persoonsgegevens laat verwerken van haar cliënt dan moet er tussen de organisatie en de derde een sub-verwerkingsovereenkomst komen;
- Er moet een verplichte “gegevensbeschermingseffectbeoordeling” worden gedaan wanneer er bij de verwerking van persoonsgegevens een nieuwe technologie wordt gebruikt;
- De meldplicht datalekken is in werking getreden sinds 1 januari 2016, deze meldplicht is nagenoeg gelijk gebleven. Een verandering is dat de bewerker verplicht is een datalek te melden aan de verantwoordelijke en dat er pas een melding bij de toezichthouder moet worden gedaan als er daadwerkelijk een lek heeft plaatsgevonden. Bij de Wbp moet er al een melding gedaan worden indien er niet uitgesloten kan worden of er onrechtmatige verkrijging van persoonsgegevens heeft plaatsgevonden;
- De laatste grote verandering is dat er hogere boetes opgelegd mogen worden indien er niet voldaan wordt aan de wetgeving (Nexttech, 2017) (Rijksoverheid, 2017).

Bijlage II Stappen die doorlopen moeten worden voor de AVG

Stap 1: Bewustwording

Zorg dat alle mensen binnen de organisatie op de hoogte zijn van alle vernieuwde privacyregels. Zij weten goed hoe alle processen binnen de organisatie verlopen en kunnen daarom goed meedenken aan de implementatie van de wetgeving. Het kan veel tijd kosten om de wetgeving goed te implementeren hier moet ook zeker de tijd voor genomen worden.

Stap 2: Rechten van betrokkenen

De personen waarvan een organisatie gegevens verwerkt krijgen verbeterde privacy rechten. Er moet voor gezorgd worden dat een organisatie kan voldoen aan deze rechten. Zoals het recht op inzage, correctie en verwijdering van gegevens. Daarnaast komt het recht tot dataportabiliteit erbij, dit houdt in dat de persoon zijn of haar gegevens kan opvragen om deze makkelijk te kunnen doorgeven aan een andere organisatie. Om deze rechten te na te kunnen komen moet een ondernemingen mogelijk technische of organisatorische maatregelen nemen (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Stap 3: Overzicht verwerkingen

Alle gegevens die u heeft moet u in kaart brengen, daarvan moet verwerkt worden welke persoonsgegevens verwerkt worden en waarom dit gedaan wordt. Daarnaast moet u ook kunnen aangeven waar de gegevens vandaan komen en met wie ze gedeeld worden.

Bij de AVG-wetgeving is er een verantwoordingsplicht, de organisatie moet dan kunnen aantonen dat er goed gehandeld wordt met betrekking tot de wetgeving. Het bijhouden van een register met verwerkingsactiviteiten is verplicht bij een organisatie met meer dan 250 medewerkers.

Organisaties die minder dan 250 medewerkers hebben moeten een register hebben waarin persoonsgegevens worden verwerkt die eenmalig worden gedaan. Hierbij moet gedacht worden aan de verwerking van de gegevens van medewerkers of cliënten en dergelijke. Ook gegevens die een hoog risico hebben van de rechten en vrijheden van de persoon moet u registreren. Als laatste moeten ook de gegevens die vallen onder de bijzondere persoonsgegevens genoteerd worden in dit register. Dit zijn gegevens zoals godsdienst, gezondheid, politieke voorkeur en dergelijke (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Stap 4: Data protection impact assessment (DPIA)

In sommige gevallen moet er een DPIA worden uitgevoerd, hierbij worden vooraf privacy risico's van een gegevensverwerking in kaart gebracht. Zo kunnen er vervolgens maatregelen worden genomen om risico's te verkleinen. Een DPIA moet worden gedaan wanneer een gegevensverwerking een hoog privacy risico met zich meebrengt.

Wanneer er naar voren komt dat een verwerking een hoog risico oplevert en het niet lukt om de risico's te beperken, dan moet er worden overlegt met de Autoriteit Persoonsgegevens.

Stap 5: Privacy by design en privacy by default

De verplichte uitgangspunten bij de AVG zijn privacy by design en privacy by default. Binnen de organisatie moet er worden overlegd op welke manier dit het beste bij de organisatie ingevoerd kan worden.

Privacy by design houdt in dat er al vanaf het begin bij de ontwikkelingen van producten en diensten rekening wordt gehouden met hogere privacy maatregelen, dit kunnen bijvoorbeeld informatiesystemen zijn. Ook moet er rekening worden gehouden met de hoeveelheid persoonsgegevens, er moet namelijk zo min mogelijk informatie verwerkt worden. Dit wil zeggen alleen gegevens die echt noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Privacy by default houdt in dat er technische en organisatorische maatregelen genomen moeten worden. Dat er alleen persoonsgegevens worden verwerkt die echt noodzakelijk zijn voor het doel dat er is.

Stap 6: Functionaris voor de gegevensbescherming

Het kan zijn dat een organisatie verplicht wordt om een functionaris voor de gegevensverwerking aan te stellen. De functionaris houdt binnen de organisatie in de gaten of de wet goed wordt toegepast en nageleefd. In drie situaties is een functionaris ook daadwerkelijk verplicht namelijk bij:

Overheden en publieke organisaties;

Organisaties die op grote schaal mensen volgen door middel van bijvoorbeeld cameratoezicht en monitoring van iemands gezondheid;

Als derde zijn organisaties die op grote schaal persoonsgegevens verwerken en waarbij dit hun kernactiviteit is verplicht om een functionaris aan te stellen (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Stap 7: Meldplicht datalekken

De meldplicht datalekken blijft voor het grootste gedeelte hetzelfde. Er komen met de AVG alleen wel strengere eisen aan de registratie van de datalekken. Alle datalekken moeten namelijk bijgehouden worden. Hierdoor kan de autoriteit persoonsgegevens bijhouden of een organisatie aan de meldplicht heeft voldaan.

Stap 8: Verwerkersovereenkomsten

Wanneer een organisatie de verwerking van gegevens heeft uitbesteed dan moeten de contracten up to date zijn voor de AVG. Er zijn speciale eisen waaraan een verwerkersovereenkomst moet voldoen en wat erin moet staan namelijk:

- Een algemene beschrijving van de verwerking, het doel en de aard van de verwerking. En de rechten en plichten van de verwerkingsverantwoordelijke;
- De verwerker mag de gegevens niet gebruiken voor eigen doeleinden en de verwerking vindt alleen plaats op basis van schriftelijke instructies die de verwerker heeft gekregen;
- Werknemers in dienst van de verwerker hebben een geheimhoudingsplicht;
- De verwerker moet goede passende beveiliging hebben om de verwerkingen te beveiligen;
- Er mogen geen subverwerkers door de verwerker ingeschakeld worden zonder hier vooraf schriftelijk toestemming voor te hebben. Indien hier toestemming voor is dan moet er tussen de verwerker en de subverwerker eenzelfde overeenkomst zijn;
- De verwerker helpt een organisatie om te voldoen aan het recht op inzage van de betrokkene;
- Daarnaast helpt de verwerker ook bij de meldplicht datalekken;
- Wanneer er een einde aan de verwerkingsovereenkomst komt dan verwijderd de verwerker de gegevens, tenzij de organisatie deze gegevens terug wilt. Ook kopieën worden verwijderd door de verwerker, tenzij hij wettelijk verplicht is deze gegevens te bewaren;
- De verwerker moet meewerken aan audits van de organisatie of van een derde partij. Hierbij moet de verwerker informatie beschikbaar stellen om aan te kunnen tonen dat hij zich aan zijn verplichtingen houdt (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Stap 9: Leidende toezichthouder

Als een organisatie meerdere vestigingen in verschillende EU-lidstaten heeft of de gegevensverwerking in meerdere lidstaten impact heeft dan hoeft er maar met één leidende toezichthouder rekening gehouden te worden. De hoofdregel omtrent deze toezichthouder is dat waar de hoofdvestiging van de organisatie zit de leidende toezichthouder is (Autoriteit Persoonsgegevens, Z.d.).

Stap 10: Toestemming

Bij de AVG-wetgeving moet een organisatie een geldige toestemming kunnen aantonen van de betrokkene waarvan persoonsgegevens worden verwerkt. Voor de betrokkene moet deze toestemming net zo makkelijk zijn om deze te geven en om deze in te trekken.

Bijlage III Enquête

Goedendag,

Ik ben Cynthia Kolsteeg en doe onderzoek onder MKB-ondernemingen¹ in de financiële dienstverlening over de AVG-wetgeving². Het doel is om erachter te komen waar deze ondernemingen tegenaan lopen. Op deze manier kunnen AVG-adviseurs gerichter hun diensten verlenen, voor een passende prijs. Deze enquête is daarom ook alleen gericht op ondernemingen binnen de sector financiële dienstverlening.

Uw gegevens die u in vult blijven anoniem en zullen enkel voor dit onderzoek gebruikt worden. Het invullen van deze enquête kost u nog geen 5 minuten van uw tijd.

Ik wil u alvast hartelijk danken voor het invullen van deze enquête!

1. Bent u werkzaam in de financiële dienstverlening?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee³
2. In wat voor onderneming bent u werkzaam?
 - ☐ Administratiekantoor
 - ☐ Accountantskantoor
 - ☐ Fiscaal adviesbureau
 - ☐ Anders namelijk: _____
3. Bent u binnen de onderneming verantwoordelijk voor het (laten) implementeren van de AVG-wetgeving?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee³
4. Heeft u voor de AVG al bewust stappen ondernomen om hieraan te voldoen?
 - ☐ Ja, en ik ben helemaal klaar voor deze wetgeving en ben hier ook op beoordeeld
 - ☐ Ja, maar ik heb dit nog niet laten beoordelen
 - ☐ Ja, maar ik weet niet of dit helemaal aan de wetgeving voldoet
 - ☐ Ja, maar ik ben nog niet klaar voor deze wetgeving
 - ☐ Nee, ik denk niet dat deze wetgeving op mij van toepassing is³
 - ☐ Nee, nog niet op termijn wil ik wel stappen gaan ondernemen³

¹ MKB-ondernemingen zijn ondernemingen tot 250 werknemers

² Algemene Verordening Gegevensbescherming (de nieuwe regels over privacy)

³ Indien u nee heeft ingevuld houdt voor u de enquête hier op.

Ik wil u van harte bedanken voor het invullen van mijn enquête, u helpt mij weer een stap verder met mijn onderzoek.

Indien u nog vragen en opmerkingen kunt u mij altijd mailen naar het volgende e-mailadres:

Cynthia@kolsteeg.nl.

5. Hoe bent u aan de informatie gekomen om deze wetgeving te implementeren?

* meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Via internet
 - ☐ Via een AVG-adviseur
 - ☐ Via een workshop
 - ☐ Anders namelijk:
-

6. Heeft u een AVG-adviseur ingeschakeld, zo ja waarom heeft u hiervoor gekozen?

- ☐ De wetgeving is erg complex daarom heb ik dit uitbesteed aan een AVG-adviseur
 - ☐ Ik wil graag een keurmerk die verklaart dat ik voldoe aan de wetgeving, daarom heb ik een AVG-adviseur ingeschakeld
 - ☐ Ik heb geen AVG-adviseur ingeschakeld
 - ☐ Anders namelijk:
-

7. Als u geen AVG-adviseur heeft ingeschakeld, wat is hiervan de rede?

- ☐ Ik vind een AVG-adviseur te duur
 - ☐ Ik weet zelf voldoende van de wetgeving af om deze te implementeren
 - ☐ Voor mij is het nog onduidelijk welke AVG-adviseur bij mijn onderneming past
 - ☐ Anders namelijk:
-

8. Hoe heeft u deze wetgeving in uw onderneming geïmplementeerd?

* meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ik heb toestemming gevraagd aan mijn cliënten
 - ☐ Ik heb in kaart gebracht welke persoonsgegevens ik verwerk (*onder persoonsgegevens wordt verstaan, elk gegeven dat leidt naar een identificeerbaar natuurlijk persoon*)
 - ☐ Ik heb een privacy statement opgesteld
 - ☐ Ik heb verwerkersovereenkomsten gesloten en indien nodig ook sub-verwerkersovereenkomsten met derden
 - ☐ Ik kan voldoen aan het recht op inzage van mijn cliënten
 - ☐ Al het bovenstaande
 - ☐ Ik weet niet zeker of ik heb voldaan aan bovenstaande onderwerpen
 - ☐ Ik heb geen van bovenstaande uitgevoerd
 - ☐ Anders namelijk:
-

9. Wanneer u nog niet alle punten voor het invoeren van de AVG van bovenstaande vraag heeft doorgevoerd, wat is de hier dan de reden voor?

- ☐ Niet alles is van toepassing op mijn onderneming
 - ☐ Ik weet niet voldoende van de wetgeving af om deze te implementeren
 - ☐ De informatie over wat ik moet doorvoeren voor de wetgeving is moeilijk vindbaar, daarom weet ik niet of ik dit moet doorvoeren
 - ☐ Ik heb er geen tijd voor gehad
 - ☐ Ik heb wel alles doorgevoerd in mijn onderneming
 - ☐ Anders namelijk:
-

10. Wanneer u bij de vorige vraag heeft geantwoord dat u niet voldoende van de wetgeving af weet, over welk onderwerp weet u dan niet voldoende?

* meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Hoe ik toestemming vraag
 - ☐ Welke persoonsgegevens ik in kaart moet brengen
 - ☐ Hoe ik een privacy statement opstel
 - ☐ Met wie ik verwerkersovereenkomsten moet aangaan
 - ☐ Hoe ik kan voldoen aan het recht op inzage
 - ☐ Anders namelijk:
-

11. Over welke onderwerpen zou u nog meer informatie willen weten?

* meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Hoe ik toestemming vraag aan mijn cliënten
 - ☐ Welke persoonsgegevens ik in kaart moet brengen
 - ☐ Hoe ik een privacy statement opstel
 - ☐ Met wie ik een verwerkersovereenkomst moet aangaan
 - ☐ Hoe ik kan voldoen aan het recht op inzage van mijn cliënten
 - ☐ Anders namelijk:
-

Heeft u nog opmerkingen of suggesties?

Ik wil u van harte bedanken voor het invullen van mijn enquête, u helpt mij weer een stap verder met mijn onderzoek. Indien u nog vragen en opmerkingen kunt u mij altijd mailen naar het volgende e-mailadres: Cynthia@kolsteeg.nl.

Bijlage IV Data enquête

N= aantal respondenten

Vraag 1:

Bent u werkzaam in de financiële dienstverlening?		
Ja	N= 95	91,31%
Nee	N= 9	8,7%

Vraag 2:

In wat voor onderneming bent u werkzaam?		
Administratiekantoor	N= 44	47,8%
Accountantskantoor	N= 22	23,9%
Fiscaal adviesbureau	N= 8	8,7%
Anders	N= 18	19,6%

Vraag 3:

Bent u binnen de onderneming verantwoordelijk voor het (laten) implementeren van de AVG-wetgeving?		
Ja	N= 87	94,6%
Nee	N= 5	5,4%

Vraag 4:

Heeft u voor de AVG al bewust stappen ondernomen om hieraan te voldoen?		
Ja, en ik ben helemaal klaar voor deze wetgeving en ben hier ook op beoordeeld	N= 7	8,1%
Ja, maar ik heb dit nog niet laten beoordelen	N= 22	25,6%
Ja, maar ik weet niet of dit helemaal aan de wetgeving voldoet	N= 19	22,1%
Ja, maar ik ben nog niet klaar voor deze wetgeving	N= 25	29,1%
Nee, ik denk niet dat deze wetgeving op mij van toepassing is	N= 3	3,5%
Nee, nog niet op termijn wil ik wel stappen gaan ondernemen	N= 10	11,6%

Vraag 5:

Hoe bent u aan de informatie gekomen om deze wetgeving te implementeren?		
Via internet	N= 49	62%
Via een AVG-adviseur	N= 13	16,5%
Via een workshop	N= 21	26,6%
Anders	N= 25	31,6%

Vraag 6:

Heeft u een AVG-adviseur ingeschakeld, zo ja waarom heeft u hiervoor gekozen?		
De wetgeving is erg complex daarom heb ik dit uitbesteed aan een AVG-adviseur	N= 13	16,9%
Ik wil graag een keurmerk die verklaart dat ik voldoe aan de wetgeving, daarom heb ik een AVG-adviseur ingeschakeld	N= 2	2,6%
Ik heb geen AVG-adviseur ingeschakeld	N= 54	70,1%
Anders	N= 8	10,4%

Vraag 7:

Als u geen AVG-adviseur heeft ingeschakeld, wat is hiervan de rede?		
Ik vind een AVG-adviseur te duur	N= 17	27,9%
Ik weet zelf voldoende van de wetgeving af om deze te implementeren	N= 21	34,4%
Voor mij is het nog onduidelijk welke AVG-adviseur bij mijn onderneming past	N= 13	21,3%
Anders	N= 10	16,4%

Vraag 8:

Hoe heeft u deze wetgeving in uw onderneming geïmplementeerd?		
Ik heb toestemming gevraagd aan mijn cliënten	N= 16	21,6%
Ik heb in kaart gebracht welke persoonsgegevens ik verwerk (onder persoonsgegevens wordt verstaan, elk gegeven dat leidt naar een identificeerbaar natuurlijk persoon)	N= 47	63,5%
Ik heb een privacy statement opgesteld	N= 41	55,4%
Ik heb verwerkersovereenkomsten gesloten en indien nodig ook sub-verwerkersovereenkomsten	N= 38	51,4%
Ik kan voldoen aan het recht op inzage van mijn cliënten	N= 31	41,9%
Al het bovenstaande	N= 17	23%
Ik weet niet zeker of ik heb voldaan aan bovenstaande onderwerpen	N= 8	10,8%
Ik heb geen van bovenstaande uitgevoerd	N= 7	9,5%
Anders	N= 6	8,1%

Vraag 9:

Wanneer u nog niet alle punten voor het invoeren van de AVG van bovenstaande vraag heeft doorgevoerd, wat is hier dan de reden voor?		
Niet alles is van toepassing op mijn onderneming	N= 23	31,1%
Ik weet niet voldoende van de wetgeving af om deze te implementeren	N= 5	6,8%
De informatie over wat ik moet doorvoeren voor de wetgeving is moeilijk vindbaar, daarom weet ik niet of ik dit moet doorvoeren	N= 1	1,4%
Ik heb er geen tijd voor gehad	N= 25	33,8%
Ik heb wel alles doorgevoerd in mijn onderneming	N= 9	12,2%
Anders	N= 11	14,9%

Vraag 10:

Wanneer u bij de vorige vraag heeft geantwoord dat u niet voldoende van de wetgeving af weet, over welk onderwerp weet u dan niet voldoende?		
Hoe ik toestemming vraag	N= 2	2,7%
Welke persoonsgegevens ik in kaart moet brengen	N= 6	8,1%
Hoe ik een privacy statement opstel	N= 4	5,4%
Met wie ik verwerkersovereenkomsten moet aangaan	N= 6	8,1%
Hoe ik kan voldoen aan het recht op inzage	N= 10	13,5%
Anders	N= 5	6,8%

Vraag 11:

Over welke onderwerpen zou u nog meer informatie willen weten?		
Hoe ik toestemming vraag aan mijn cliënten	N= 19	25,7%
Welke persoonsgegevens ik in kaart moet brengen	N= 12	16,2%
Hoe ik een privacy statement opstel	N= 14	18,9%
Met wie ik een verwerkersovereenkomst moet aangaan	N= 25	33,8%
Hoe ik kan voldoen aan het recht op inzage van mijn cliënten	N= 20	27%
Anders	N= 12	16,2%